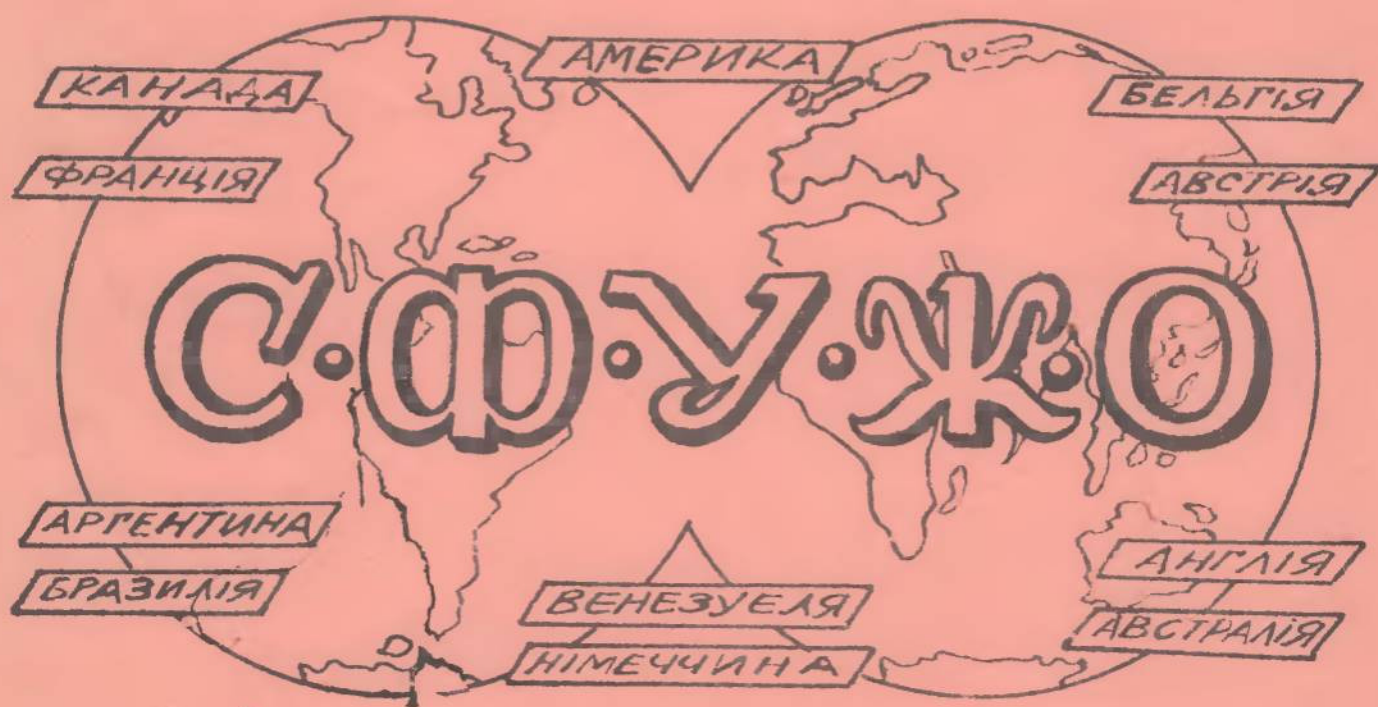

УКРАЇНКА В СВІТІ

У К Р А Ї Н К А В С В І Т І

Вклетень Світової Федерації Українських Жіночих Організацій

4936 Н. 13-та вулиця, Філадельфія, Па.І9І4І

Рік II.

Березень, 1964

ч.І. (3)

КУЛЬТ НЕВМИРУЩОГО.

(1924-1964)

Початок 1924-го року це був для України тривожний час, хоча людство дітхнуло з полегкістю, бо війна скінчилася і запанував мир. Політичні дговори закріпили нові державні твори, на жаль, не лише звільненням, але загарбникам. І тому цей мир готував другу війну. На українських землях обох боках Збруча кипіла боротьба, хоча українське військо сиділо розбр не по таборах, політики на вигнанні, а активний загаль у тюрмах, то Україська Військова Організація була доказом, що боротьба за свою державу бу продовжуватись не лише легальними шляхами.

Ольга Басараб, дотеперішня громадська діячка, членка Жіночої Громади "Пресвіти" у Львові, "Українського Жіночого Союзу" і "Українського Жіночого Комітету" у Відні, і по війні "Союзу Українок" у Львові - стала член УВО. Свою громадську роботу доповнила політичною, за яку заплатила життя. Бо арештована польською поліцією, згинула закатована на допитах. Нам залишила світлий приклад національного героїзму, яким надхнула сучасне їй пління української молоді до дальшого чину.

І не лише молоді. Трагічна смерть Ольги Басараб потрясла цілим українським громадянством, і хоча не всі, залякані терором окупанта, мали відгу виступити в обороні замученої, то Головна Управа Союзу Українок у Львові заходами діячок Констани Малицької і Мілени Рудницької, не зважаючи на небезпеку переслідування як організації, так і особистого, відшукала таємницю смерті української громадської діячки, пояснила справу в Краю, піднесла в польському соймі і на міжнародньому терені. Українське організоване жіноцтво дало доказ своєї політичної зрілості, довело, що воно, і Ольга Басараб, є органічною частиною нації, вміє для неї працювати й неї боротися.

Сучасні Жіночі Організації зберігають культ Ольги Басараб, і треба сдіватись, що вони подбають закріпити цей культ книгою, яка передасть плінним постать героїні, одної зі світлих постатей українського жіночого руху і української історії.

xxxxxxxxxxxxxxxxxx

Олена Залізник.

СУСПІЛЬНО-ГРОМАДСЬКА ПРАЦЯ ОЛЬГИ БАСАРАБ.

Не раз мала я нагоду бачити Ольгу Басараб при праці, і хоч не було в мене ніякого наміру спостерігати її ближче, проте все янось само собою впадало в очі видно - було чимось особливим. Наприклад, коли вона молодою дівчиною провадила у Львові курси грамоти для дорослих з рамени "Просвіти", її години не були звичайними лекціями читання чи писання, а теплим особистим підходом до своїх учениць. Такий підхід збуджував довір'я і заохочував до праці сільських дівчат, змушених матеріальними обставинами кидати рідні села та йти до Львова на службу.

Знову ж у "Жіночій Громаді" у Львові перед світовою війною і в Укр. Жін. Союзі в Відні під час і по війні відносилась вона до своїх обов'язків бібліотекарки чи скарбнички дуже серйозно, але вміла заохотити до читання і нав'язати цікаву дискусію про заторкнені в книжці проблеми. Тоді показувалася переконаною соборничкою, завзято поборювала непорозуміння, що виникали часом між членками Союзу з причини впливу різних культур, під якими доводилось їм виростати.

Під час тої великої війни, що загнала була до Відня цілу масу наших людей створився там Український Жіночий Комітет допомоги пораненим українським воякам Січовим Стрільцям. Його завданням було нести моральну піддержку тим нашим людям, переважно селянам, які після важких поранень на фронті попадали на лікування до віденських шпиталів. Очолювали той Комітет знані тоді наші громадянки по черзі, а саме: Олена Левицька, Ольга Ціпановська, М.Новотна, Марія Каранович. А працювало нас в Комітеті чимало жінок не раз кілька десятків, яких хуртовина війни занесла до Відня. Працювали там виключно жінки. На нашу просьбу відвідував часом поранених у шпиталях отець Василь Лициняк, коли деякі з хворих бажали зустрічі зі священником.

У Відні, як у місті з найкращими тоді можливостями лікування, для цілої маси поранених, що їх присилали з фронтів, організовано було шпиталі по всіх школах, бо шпитальних будинків не вистачало. Становище українських поранених було під моральним оглядом багато важче від інших. Їх ототожнювали з росіянами і ставилися до них неприхильно і з призирством. Не маючи змоги в'яснити чи спростовувати свої справи вояки воліли не признаватися до українства. Залікані і безсилі вони не сміли також домагатися чогонебудь для себе.

Діяльність Українського Жіночого Комітету, а головню Ольги Басараб, змінилась такий стан. Члени Жіночого Комітету відшукували українців по шпиталях, не зважаючи на неприхильне ставлення шпитальної управи до членів Комітету і до українців взагалі. З табличок, приміщених над ліжками хворих, доводилося комбінувати з прізвищ, релігій або числа полку, хто може бути українцем. Члени Комітету виконували дуже часто обов'язки перекладачів чи інформаторів у відношенні до медсестер, лікарів, та управи шпиталів. Наші поранені не мали ніякого контакту з домом, бо українські землі були або військовим фронтом, або зайняті царською армією. Тому для українських вояків у шпиталях часто дуже важно поранених, українське слово було правдивою розрадою. Членки Комітету розносили також часопис "Діло", що виходив тоді у Відні, видання Союзу Визволення України та книжки, які можна було зібрати між давнішими українськими мешканцями Відня. З часом дійшло до того, що вояки стали не лише признаватися до українства, але й ним гордитися.

Взагалі, членки Комітету жертвували для відвідин шпиталів одно або два

пополудня в тиждні. Ольга Басараб віддавала увесь свій вільний час, відвідуючи поранених щоденно від 2-гої до 7-ої години вечора. Перед полуднем працювала для тої самої справи в бкрі українського Комітету при Лянге гассе 5, де полагоджувала кореспонденцію та висилку лектури, а часом і грошової підмоги для тих, що були в шпиталях поза Віднем.

Також було багато листування з тими, що стояли в полі і хотіли довідатися про можливість контакту з домом або просили української лектури. Монахи Селезіяни, що мали дозвіл посилати жовнірам книжки на фронт на команди без подачі особистих адрес, видали молитовники також і в українській мові і враз з іншими посилали на фронт. Приходило до них як реакція на то, багато українських листів з просьбами о дальшу посилку таких молитовників і інші українські книжки. Селезіяни, що не знали української мови, передавали всі ті листи до нашого Комітету, і Комітет, а конкретно кажучи О.Б., що провадила канцелярію, мала до полагодження дуже багато листів і посилок та інших прохань. Також і Комітет видав був І9І6 року і І9І7 року фронтові календарці для УСС-ів, за редакцією Олени Кисілевської. Їх треба було розсилати на фронт на різні адреси.

Фронт на сході, на українській території, був занадто мінливий, щоб пошта до них, так звані "фельтпост карти", могли правильно доходити, їх часто повертали. За те на італійському фронті в Альпах, де велася позиційна війна, люди сиділи в окопах місяцями і, хоч були поранені лише артилерійськими стрільнями чи обривами зрушених скель, то умовини їх життя в відлюдних гірських криївках, підчас сильних морозів були дуже важкі, були маси невилічливих відморожень. А в тих відтинках фронту були стаціоновані українські полки і звідти приходило багато пошти що давало багато роботи.

Лікування після важких хірургічних операцій з розтрощеними костями чи ампутованими руками та ногами тривали дуже довго, часто місяцями. А й по вилікуванні тих безногих та безруких інвалідів, що не надавалися вже до військової служби, мусіли задержувати в шпиталях чи окремих бараках, щоб переводити з ними спеціальний вишкіл для пристосування до нового способу життя.

Таким людям присвячувала Ольга Басараб багато часу, й серця, поєднуючи працю учительки, бібліотекарки і сестри милосердя в одній особі, треба підчеркнути, що всю ту працю виконувала Ольга без винагороди.

Коли австрійська і німецька армія заняли Волинь, О.Басараб вела листування з людьми з Волині в справі допомоги з рамени американської інституції "Християнський Геральд", що передала для цієї мети деякі фонди через українських парламентарів пп.Романчука і Сінгалевича.

На околицях Відня постали в пізніших роках війни (І9І6-І9І7 рр.) цілі оселі бараків, так званих військових шпиталів для тих, кому було потрібне затяжне лікування, що при важких пораненнях, особливо розривними кулями, було дуже частим явищем.

В одному з таких шпиталів в прегарній околиці Відня, в Грінцінгу, припав Ользі до відвідин військовий шпиталь ч.ІV, де підліковані важко поранені перебували після операцій не раз і півроку. Там Ольга Басараб заснувала правильні щоденні курси, можна б сказати школу, де вчила української грамоти, рхунків, а також німецької мови (останнє полекшило дістати дозвіл на ведення курсів). Вдячними учнями були наші сільські хлопці і молоді господарі, що мсіли розпрощатися з думкою працювати на ріллі і тому тим завзятійше хотіли поширити свої знання, до чого Ольга Басараб все їх намовляла та переконувала.

ла. А було в цім шпиталі часто біля двохсот учасників курсу нараз. Директор шпиталю, професор медичного відділу віденського університету, високо оцінював працю Ольги Басараб і прилюдно дякував їй за те та жалів, що вояки іншої національності не мають таких ідейних учительок. Для хворих, що мали дозвіл виходити зі шпиталів до міста та інвалідів, що могли самі хоч з трудом і на милицях ходити по вулицях, улаштовувала Ольга Басараб цілком правильну бібліотечку в льокалі Комітету при Лянге гассе ч.5, в якій двічі на тиждень до обіду мала дуже вдячних читачів і слухачів її порад чи пояснень. Звертала вона особливу увагу на те, щоб кожному підібрати до читання щось відповідного до його освіти чи особистих зацікавлень. Тому, що в Відні не можна було прибирати потрібної кількості бажаних книжок, а з краєм не було поштового зв'язу, Ольга старалася дістати якнайбільше книжок з краю з допомогою Січових Стрільців, що приїздили до Відня у військових справах чи на відпустки і привозили не раз цілі напличники бажаних книжок.

Підчас Різдва і Великодня організувала в шпиталі концерти в яких брали участь знамініти мистці - Нестор Нижанківський, Володимира Божикивна і співачка Анда Остапчук, що перебувала тоді у Відні. Також влаштовувано більші концерти поблизу домівки Комітету, в залі учительського дому для учасників з різних шпиталів, що мали вже силу прибути особисто до цієї зали.

В воєнному шпиталі Х., в XII. окрузі Відня, де були приміщені інваліди, які мали навчатися якогось фаху, можливого до виконання при їхньому колітві. Здебільша були вони цілком апатичні до життя, і О.Басараб лише ширим зацікавленням їх долею здобувала їх довіру. До тих бараків спрямовувано теж вояки тоді, коли по закінченні війни 1918 р. рушив на північ з італійської границі південний фронт, де було багато українців з карпатських полків. До дому вони не могли дістатися; через Краків попадали до армії Галера, а через Угорщину до комуністів Белі Куна. Ольга Басараб прикладала всіх зусиль, працюючи самі і організуючи знайомих для чергування на залізничних двірцях Відня, щоб перемати й ратувати наших людей.

За свого недовгого життя була Ольга Басараб широкою і ревною працівницею на культурному і суспільному відтинку праці і відзначалася великим хистом зєднувати своїм ширим відношенням симпатію і прихильність людей, тому я хотіла розказати декілька слів про цю її громадську працю, бо щораз менше в жовтих організаціях тих, що знали її особисто.

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Др. Наталія Пазунок

СТУДІЙНІ ДНІ СФУМО

Многоплщинність сучасного життя вимагає також і від жіноцтва нового підходу до проблем, нових, свіжих метод у праці. Поділ на ділянки зацікавлень, спеціалізація і фаховість у розгляді стали konieczністю, неспромога бо одиниці охопити в деталях усю складність життя і потреб модерного суспільства. Аналіза попереджає синтезу, в якій рельєфно вже виступають проблеми й зарисовуються візії майбутнього. Лябораторією думки став в значній мірі в нинішньому суспільстві терен студійних днів. Міжнародні організації часто послуговуються цим засобом. Основна тема є в осередку уваги даної групи, знаходяться зацікавлені, чи фахівці до під-тем. Нераз до одної теми є відмінні підходи; тоді основні становища заступаються окремими доповідачами. При участі кількох прелегентів і з модератором обговорювання перетворюється в панель.

Тип праці Студійних Днів застосовувався на терені наших організацій вже попередньо в Комісіях на Конгресі СФУЖО в 19 р. на Конференціях СФУЖО, в численних Виховних Семінарах і Семінарах Сусп. Опіки в Дітроїті і в Торонті та врешті на Європейській Конференції СФУЖО. Тепер, у 15-ту річницю СФУЖО ми бажали б поглибити наші знання про українську жінку в сучасності. Наш зір звернений на Україну, тому рішили ми розглянути питання нашої основної теми паралельно: становище і участь українки в різних ділянках життя і праці суспільства в Україні і поза її межами. Коротко представимо матеріал і висновки з нього.

Доповідь пера дослідника-економіста, п. Олени Трофимовської "Праця і економічно-соціальний стан жінки в УРСР" дала розгляд економічного положення та розгляд і ролі і можливостей українки в економічному житті країни.

Признане конституцією СРСР зрівнання жінки з мужчиною відбулося в першу чергу в ділянці важкої фізичної праці: в машино-будівництві, копанні каналів, вивантажуванні вугілля і каміння. Більшість жінок в Україні працює в колгоспах, при дуже високих нормах праці. Статистика виказує, що праця в присадибних господарствах, які творять 3% всієї землі, незвичайно продуктивна. При чім на 5 жінок працівниць припадає один мужчина в присадибній праці. Це дає їй невелику нагоду індивідуального вияву, прояву особистої ініціативи.

У професійному житті zatrudнення жінки дуже високе. Понад 70% педагогів, канцелярських сил та лікарів в Україні - це жінки. Працює в Україні 412 тисяч жінок з вищою освітою, з чого є 21 тисяча науковок. Наполегливість жінки в студіях та дбайливість і людяність у виконуванні своїх професій - у школах, чи при хворих - свідчать про збереження високого інтелектуального рівня і етично-морального тону серед українського жіноцтва, не зрушеного режимом її духових основ. Однак на керівних партійних становищах жінок пропорційно багато менше ніж мужчин, що пояснюється двома мотивами: з одного боку жінок нерado допускають до партійного апарату, побоюючись їхніх небажаних для правлячого центру потягнень, при яких добро, чи безпека родини могли б знайти пріоритет перед інтересами партії, з другого боку жінки переважно відчували нехіль до керівних становищ в комуністичній системі, не хочучи брати співвідповідальности за нелюдський устрій держави. При тім харчувальні, мешканеві й заробітні умови важкі, аж несприйнятні в розумінні норм побуту західних суспільств.

Інженер-економіст Стефанія Пушкар розглянула в своїй доповіді положення і роль жінки в економічному житті українських поселень поза батьківщиною. zatrudненість жінок: заробітково чинне є жіноцтво середнього віку, молодого віку, з огляду на малих дітей, лиш частково. Також старші жінки, в віці понад 65 років, не працюють. Немає взагалі zatrudнень жінок на тяжких фізичних працях. Фахова zatrudненість є серед лікарів і учительок та ін. фахах. Однак тут жінки є у відступі. Коли напр. до недавня учительське звання в ЗДА було майже повністю жіночою ділянкою, то в останньому десятилітті стає воно вже ділянкою чоловіків.

Заробіткові ставки досить високі, однак у фаховій праці жіноча платня є нижча від платні мужчини в тій же ділянці. Ці труднощі виявлені головню на терені ЗДА і Канади: українка, як європейська людина не радо включається в систему масової продукції: виявляє радше прецизність в праці, тому часто не достосовується до темпа продукції. Вражає відсутність українки на самостійних економічних становищах, в торгівлі, банковості промислових підприємствах та ін. Домашня праця часто відтягає жінку від фахового zatrudнення і поглиблення її фаху, що зраджує нераз риси духо-

вої резигнації серед молодого інтелегентного жіноцтва.

В висновках сконстантовано потребу підвищення кваліфікації жінок при допомозі економічно господарських семінарів в таких ділянках як готелеведе-ня, торгівля, кравецтво, прикладному мистецтві і інші: підтримувати захо-ди міжнародних і крайових жіночих організацій в справі змін в законодав-стві країн, що до зрівняння платні за однакову працю: творити взаємо-під-могу власними силами, щоб уможливити фахову працю українкам з родинними обов'язками (сусідська поміч і свої дитячі доглядачки.) Зібрати дані про економічне положення жінки в різних країнах поселення та застановитися над можливостями більшої участі української жінки в економічно-господар-ському житті цих країн.

Тема українська жінка в культурному процесі УРСР була представлена др М.Кобринською. В основному настанова совітського режиму до культурного процесу в цілому не змінилася. Помимо внутрішніх змін, відлиги, та"нових обставин і на далі предомінують кличі соц-реалізму самотнього урядово ап-робованого напрямку, що обмежує творчий вияв у всіх ділянках культури. Однак творчість "60-десятників" в літературі вийшла поза ті обмеження і проявила себе духовою напругою і нешаблонним виразом.

Прикладом творчості поетки Ліни Костенко та прозаїка тепер реабіліто-ваної Зінаїди Тулуб. Жіноча проза сучасників слабша від поезії. В ній до-мінує реалізм. Психиці українки ближчий видно, ліричний вияв. В ділянці гуманістичних наук прелегентка відмітила обмежений засяг вияву через офі-ційну, згори накинену настанову режиму, що сковує думку індивідуума. Це і є причиною, що численні потенціально адепти гуманістичних наук вибира-ють радше "безпечніші" звання, в стислих науках, або й фізичну працю. Умо-ви тоталітарного режиму не спроможні створити творчої атмосфери для лю-дини. Однак із загальної мовчанки проривається не раз слово живе і сильне Пані Оксана Генгалю, філолог, знавець образотворчого мистецтва дала пере-гляд творчої настанови поза межами батьківщини, на полі малярства. Твор-чість наших мисткинь доволі многостороння: давню реалістичну групу репре-зентує Людмила Морозова; в модерному стилі вислову визначились Галина Ма-зєпа, Марія Дольницька та Оксана Лятуринська, що належать радше до пост-імпресіоністичної групи. Характерні для їх творів є візантійські елементи перетоплені в українській ментальності. Сильна група молодих мисткинь, (Н на Климівська та ін.) знаходить свій індивідуальний творчий вислів, в яко-му не раз несподівано для самих молодих малярок, чужинецькі критики знахо-дять українські прикмети. Так наші мисткині хотай відірвані від рідного ґрунту, у вільних хоча не легких умовах життя, спроможні творити оригіна-лі культурні вартості.

Пані Марія Стратієнко педагог-україніст говорила про українську жінку виховницю в підсовітській Україні. Помимо постійних перемін і внутрішньої перебудови, виховна система залишається й на далі односторонньою, звуже-ною та спрямованою до досягнення уніфікації совітської культури, що має духово обумовити створення і закріплення типу "совітської людини". Зрозуміло, що панування над сірою духово недеференціональною масою без націо-нального обличчя далеко легше ніж над многонаціональним конґломератом імперії. Сама ціль була ясно сформульована на 22 з"їзді Ком.Партії. Діє тепер там дві шкільні системи; загальна, т.зв. народньої освіти і партій-на з засекреченим плянім. Тому, що життя показало яку важливу роль відіг-рас родинне оточення в формуванні дитини, вирішено всякими засобами поз-бавити дітей небажаного не раз впливу батьків, або хоча послабити його. Для того творяться школи - інтернати чи школи з з продовженим днем і т. под. При дії є протидія з боку населення України; це тихий, неголосний, але стабільний спротив, от хоча б на київській конференції що до укра-

їнської мови.

При цих умовах духового натиску роля матері як виховниці дуже утруднена. Дитину постійно випитують в школі, що говорять в дома батьки. Одна і при тих умовах помітний вплив матері на молодь, що свідомо чи й підсвідомо черпає з рідної духової спадщини; свідчить проте хоча б зростаючі прояви релігійності серед молоді; що постійно переслідується в комуністичній пресі. Це і інші прояви культурного життя свідчать про безсилля системи позбавити українську молодь тих духових вартостей, що перетривали довгі століття.

Др. Галина Лашенко, письменниця і публіцистка, розглянула в своїй доповіді "Держава і Дім" принципові проблеми виховання, його основи, що одиниці зможуть забезпечити Україні прийдешніх будівничих її долі, державного самостійного і свободного життя і розвитку.

В добі коли підвалини культури захитані, коли темпо винаходів неспівмірно випереджає духовий ріст, треба дбати про збереження морально-етичних вартостей серед дітей і молоді; щоб шукала вона опору в твердині нашого національного духа, що нерозривно зв'язаний з глибокою релігійністю нашого народу. Основою життя молоді повинна бути Україна, а якщо цього не досягнемо, то в результаті дійдемо до трагічного питання: Куди заблукала душа нашої дитини?...

Пані Ірина Пеленська, філолог і письменниця, основуючись на фактах і числах, розглянула участь жінки в політичному й громадському житті УРСР. Можливості політичної кар'єри жінки йдуть тут через Ради Депутатів Трудячих до уряду УРСР, а звідтіля до Верховної СРСР та уряду СРСР. Кандидатками на членів Рад від сільської зачинаючи, а на Верховній кінчаючи, є в першу чергу т.зв. героїні соціалістичної праці. В Радах Депутатів Трудячих є відносно багато жінок, але їхня участь, як і чоловіків є зовсім пасивна, призначена на схвалювання готових проєктів і постанов Ком.Партії. На чоловічих політичних становищах жінок немає. Лиш одна жінка є міністром, а одна є одним із трьох секретарів Ком.Партії УРСР.

В громадській ділянці в УРСР є власне політичною, головною організацією є Жін.Ради, які згодом мають пів мільйона членок. Всі клітини Ж.Р. є під партійним доглядом і не є громадськими жіночими організаціями, а існують для контролю життя суспільства та для збільшення продуктивності жіночої праці для держави. Такі ж є завдання Жін.Клубів при установі "Школи матерів" та жіночі університети в деяких містах України дають матеріям попри деяке фахове знання, напрямні і вказівки для виховання дітей в дусі комуністичної ідеології. Факти з життя вказують однак на те, що українка лише з примусу піддається вимогам системи не маючи свободи вибору якогось виду участі в громадському житті.

Пані Лідія Бурачинська, редакторка "Нашого Життя", розглянула тему участі жінки в громадському житті поза межами України: Після II.світової війни зустрілись у зовсім нових обставинах українські жінки з різних земель України з цілковито відмінною підготовкою до громадської праці, із різним досвідом. Цю різноманітну громаду допомогла об'єднати українська духовна спадщина. Жінки знайшли взаєморозуміння і спільними силами створили Федерацію (СФУЖО), що не стала пріоритетом ані однієї з існуючих політичних, регіональних чи віровизнаних груп. З'єднала їх одна ідея творчої праці в змислі українських національно - державних інтересів та всестороннього розвитку громадського аспекту українського жіночого руху. Федерація має свої значні досягнення, але має труднощі. Вся настанова нашого жіноцтва має переважно політичний характер, йде за кличами служіння батьківщині, часто не виявляючи при тім належної громадської настанови

що послаблює її також і в її зусиллях політичного порядку, а відбивається некорисно також на загальному розвитку українського жіночого руху. Тому виникає велика потреба застановитись над справжнім призначенням громадської жіночої праці, всесторонньої і на високім рівні.

Остання доповідь Студійних Днів, виголошена молодю adeptкою політичних наук Наталією Скочилас, трактувала питання ефективності зусиль комуністичного режиму створити т.зв. "совітську людину". Прелегентка бачить це питання в афірмативнім виді, що викликало деякі застереження в дискусії.

Побажано, щоб ці Студійні Дні, проведені в Філядельфії, стали стимулом для дальших студій і роздумів, визовом до поглиблення праці у всіх ділянках життя серед нашої жіноцтва на терені складових організацій СФУЖО.

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Лідія Бурачинська

ПЕРЕД КОНГРЕСОМ МІЖНАР.ЖІН.СОЮЗУ

Вже лиш кілька місяців ділить нас від чергового Конгресу, що почнеться 19.серпня ц.р. у Трієсті і триватиме до 2.вересня. Міжнар.Жін.Союз завершить ним своє 60-ліття.

Українське жіноцтво ще в 1920 р. нав'язало контакт із цією міжнародною централею, а в 1923 р. Союз Українок став членом її. Міжнар.Жін.Союз завжди цинив змагання жінки до громадського вияву; тому цілеспрямована праця Союзу Українок здобула собі там признання. Але з хвилиною, коли над Україною спустилась залізна заслона, ми втратили те членство, як його втратили й інші жіночі організації зі сходу Європи.

Та Світова Федерація Українських Жіночих Організацій (СФУЖО) старалася цей контакт відновити. Добре ім'я української жінки улегшило цей зв'язок і вже на Конгресі в Коломбо (1955 р.) пп.Надія Шехович і Олена Процик поробили перші кроки. Черговий Конгрес в Атенах (1958 р.) закріпив нас на тому терені завдяки заходам п-ні Наталі Гладій. А в 1961 р, у Даліні п-ні Ірина Павликовська вже вповні чористала зі статусу заприятельованої організації.

Найближчий Конгрес матиме за своє гасло Деклярацію Прав Людини. Восени 1963 р. Об'єднані Нації відмітили 15-ліття цього важливого акту, що помітно змінив поставу багатьох держав до своїх громадян. Проголошуючи це, провідні чинники ОН пригадали, що дуже важливу роль у здійсненні цієї Деклярації відіграли не-урядові організації. Між ними Міжнар.Жін.Союз займає одне з чільних місць.

Тому збіг цих двох роковин не є випадковий. Шістдесятліття Міжнар.Жін.Союзу і 15-ліття Деклярації Прав Людини є тісно пов'язані з собою. У всіх пунктах Деклярації, що торкаються жінки й родини Міжнар.Жін.Союз провів велику освідомну роботу і причинився до великих змін на краще.

Це буде безумовно завданням Конгресу - розглянути осяги й намітити існуючі ще недоліки. Бо в своє 60-ліття Міжнар.Жін.Союз стверджує, що

Його шлях ще далеко не закінчений. Навпаки, щораз більші й трудніші завдання виростають перед ним і їх він повинен пізнати.

Для нашого представництва зарисовується інше завдання. Розглядаючи Деклярацію Прав Людини зауважуємо з сумом – скільки та як далеко зневажено права української жінки і родини на своїй рідній землі. От хочби ч.7, що забезпечує однакову охорону прав кожної людини і забороняє всяку дискримінацію. Або ч.16, що проголошує родину природньою й основною клітиною суспільства, якій належиться охорона суспільства і держави. Ч.17 забезпечує громадянам право власності, якого ніхто не сміє бути позбавленим. У ч.23 забезпечене право громадянина на працю, за вільним його вибором, право на справедливі умовини праці та охорона перед безробіттям. Ч.25 забезпечує матерям і дітям особливу увагу і опіку. У ч.26 згадано, що освіта повинна служити для повного розвитку людської особовості та скріпити повагу для людини й основних її свобод.

Тут можна навести безліч прикладів, як цю Деклярацію Прав Людини потоптано й нехтовано в ССРСР. І хоч на міжнародних жіночих Конгресах оминають політичних деклярацій, проте завжди знайдеться нагода підкреслити ці разучі кривди. Добре опрацьований меморіал зможе залишитись у матеріалах Конгресу та пригадувати, що в одній третині земної кулі Деклярація Прав Людини є все ще пусток фразою.

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

У К Р А Ї Н С Ь К И Й Ж І Н О Ч И Й Р У Х К А Н А Д И.

Я.Винницька

ДЕЩО З ІСТОРІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ЛІГИ УКРАЇНСЬКИХ КАТОЛИЦЬКИХ ЖІНОК КАНАДИ.

Перші українські поселенці, що з кінцем минулого століття прибули до Канади, поселилися на урожайних малозалюднених просторах Манітоби, Саскачевану, і Альберти і там почали свою тяжку, піонерську працю, яка у скорому часі увінчалася величезними успіхами. Зєднані спільною мовою і релігією відмінною від пануючої в Канаді, почали будувати свої українські католицькі церкви і залі для культурних потреб та закладати українські вечірні школи.

В тих піонірських часах, найважлишим об'єднуючим чинником була українська католицька церква біля якої гуртувалися так мужчини як і жінки а наше жіноцтво було цєю рушійною силою для творення українських католицьких парохій, для будови церков і оснóвування українських вечірних шкіл.

При церквах поставали перші жіночі організації т.зв.Сестрицтва які мали за завдання піклуватися церквою. Найважлишою однак була апостольська праця цих жіночих організацій. Вона вимагала великого такту і материнської любови, щоби зберегти своїх земляків перед сектанством і відступництвом від своєї церкви та свого народу, зберегти рідну мову і традиції та виховати морально здорове молоде покоління.

В тих то часах треба шукати початків українських католицьких жіночих організацій, які зі скромних початків сестрицтва при церквах розрослися сьогодні до окремої великої організації Ліги Українських Католиць

ких жінок в Канаді.

Ліга Українських Католицьких Жінок Канади постала 1944 р. в столиці українських поселенців у Вінніпегу, що був осідком першого Єпископа, а зараз є осідком першого українського католицького Митрополита Канади. Ліга Українських Католицьких Жінок (ЛУКЖ) мала на цілі сцентралізувати при цьому досі існуючих жіночих організацій та репрезентувати все українське жіноцтво перед Урядом Канади та в центральній загально українській установі, Комітеті Українців Канади (КУК). Заходила теж konieczність, щоби спільними силами нести допомогу канадійським воякам українського походження, які знаходилися на воєнних фронтах. В основини статуту ЛУКЖ положено потрібне гасло: "Католицька релігія, українська культура і канадійська державність".

Першою головою Всеканадійської Управи ЛУКЖ була пані Марія Дима з Вінніпегу. Осідок Централі ЛУКЖ був теж Вінніпег аж до 1953 р. коли перейшов до Едмонтону. З огляду на поділ Канади на чотири окремі українські католицькі Єпархії з осідками у Вінніпегу, Едмонтоні, Торонті та Саскатуні, порішено, щоби за такою чергою відбувалися Конгреси та, щоби переходили на зміну, що три роки Головні Управи всіх організацій типу Католицької Акції (ЛУКЖ, БУК і УКУ). Зараз Головна Управа ЛУКЖ під проводом Марії Дими знаходиться знова у Вінніпегу. Під сучасну пору всего членства ЛУКЖ у чотирьох Єпархіях: вінніпегській, едмонтонській, торонтонській та саскатунській є понад вісім тисяч.

Праця ЛУКЖ розгортається у напрямі релігійнім, організаційнім, господарським, культ-освітнім, виховнім та суспільної опіки.

У релігійній діяльності ЛУКЖ дбає про поглиблення духового життя своїх членів, організує спільні релігійні практики, реколекції, доповіді на релігійні теми, релігійні святочні академії і т.п.

Організаційна референтура дбає за поширення мережі відділів та справності їхнього діяння.

Господарська секція влаштовує прийняття для всіх парохіян з нагоди християнських празників, спільну кутю з нагоди Різдва Христового, спільне свячення та чайні прийняття і бенкети в цілі придбання фондів на парохіяльні потреби, або з нагоди ювілеїв, чи відвідин визначних гостей.

Культ-освітня референтура організує імпрези, виготовляє доповіді на актуальні теми, організує або піддержує існуючі при парохіях Рідні Школи та бібліотеки, організує жіночі хори, радієві чи телевізійні передачі, творить стипендії для спосібних незаможних студентів чи студенток.

Щоби посилити акцію збирання предметів музейної вартости і творити музейні збірки при Єпархіяльних Управах, створено особну референтуру українського народнього мистецтва. Досі ЛУКЖ має свій музей при Єпархіяльній Управі в Саскатуні і музейні збірки в Едмонтоні і Вінніпегу.

Виховна референтура допомагає організувати виховні семінарі для матерів, організує дитячі світлички і садочки та дбає за поширення української дитячої літератури.

Референтура суспільної опіки має у програмі своєї діяльности моральну і матеріальну опіку над незаможними хворими по шпиталях і приватних домах сиротами, старцями і іншими потребуєчими помочи чи поради. Вона помагає не лише потребуєчим в Канаді, але також залишенцям в Європі. Під своєю опікою

кою має вона школи і садки в Німеччині і Бельгії, а крім цього шле грошеві посилки і дарунки під ялинку та на великодну писанку. Також шле грошеві посилки і пакунки з оджею для потребуючих українських родин в Польщі, Югославії, Бельгії, Франції та Україні.

ЛУКЖ несла матеріальну і моральну поміч воякам канадійської армії, українського походження, що боролись на теренах Європи підчас другої світової війни. Також несла поміч родинам українських скитальців, що по другій світовій війні спинились у переходових таборах та інтервеніювала у канадійських еміграційних властей у справах приїзду українських скитальців до Канади. ЛУКЖ перша внесла петицію до уряду в Оттаві з домаганням дати новим імігрантам право на старечу пенсію по 10 літах побуту в Канаді а не, як раніше було, після 20 літ. Вона опікувалася молодими жінками і дівчатами що приїхали на контракти, опікувалася українськими сиротами, яких канадійський уряд спровадив з європейських таборів та помагала новим імігрантам влаштуватись на нових місцях поселення.

ЛУКЖ співпрацює з канадійським Червоним Хрестом і іншими канадійськими організаціями харитативного характеру та включається в працю Фонду Допомоги Комітету Українців Канади.

Ліга Українських Католицьких Жінок бере також активну участь у праці міжнародних жіночих організацій. У 1947 році ЛУКЖ брала участь у Всесвітньому Марійському Конгресі в Оттаві. Від 1952 року є членом Світової Федерації Українських Жіночих Організацій (СФУЖО) і бере активну участь не лише у її конгресах але у сталій праці майже усіх її референтур. У 1953 р. ЛУКЖ брала участь у світовому Конгресі Матерів (МММ) в Бельгії, де тодішня Голова Всеканадійської Управи ЛУКЖ пані Марія Дима була присутня і виголосила палку промову про терплячий під большевиками український нарід та про мовчазну церкву. Поінформувала теж про працю ЛУКЖ Канади.

Від 1957 року ЛУКЖ є повноправним членом Світового Союзу Католицьких Жіночих Організацій (ССКЖО) і тодішня Голова Всеканадійської і Торонтоноської Управи пані Катерина Кравс брала участь у конгресі ССКЖО в Римі. Це був гідний виступ Українок на терені цієї величезної католицької організації. З цього часу, на конгресах ССКЖО і його студійних днях ЛУКЖ все має свою представницю.

ЛУКЖ Канади кладе також своєю ціллю духове з'єднання всего українського католицького жіноцтва з метою дати відпір безбожницькій большевицькій кампанії, яка безоглядно хоче зруйнувати Українську Католицьку Церкву на Рідних Землях. Як видний символ духового з'єднання встановлено День Лукж, який кожний відділ ЛУКЖ святочно відмічує в послідну неділю травня.

У звязку із 2-гим Ватиканським Собором і його намаганнями наблизити взаїмно до себе різні християнські віровизнання отвирасться перед ЛУКЖ свіжа ділянка апостольської праці над усуненням вікових упереджень наших Церков, щоби прискорити день нашого з'єднання у єдиній Христовій Церкві.

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Ярослава Зорич.

ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНОК КАНАДИ.
(Напрявні праці.)

Організація Українок Канади діє від 1930 року. Зав'язком її були дівочі гуртки та жіночі Т-ва при Українській Стрілецькій Громаді, що згодом оформились у самостійну Братню Організацію при Українському Національному Об'єднанні. Відділи Організації Українок Канади промережали Канаду від океану до океану. Вони скоординовані під проводом Центральної Управи, яка мала свій осідок спочатку у Саскатуні, потім у Вінніпегу, а від 1955 р. в Торонті. Зараз начислює ОУК 22 Відділи.

Основні напрямні діяльності ОУК поділяються на такі відтинки: культурно-освітній, виховний, харитативний, видавничий, організаційно-пропагандивний.

Культурно-виховна праця ведеться за циклями календарного року, з відзначенням історичних подій, постатей, традицій. Імпреди всіх чотирьох циклів року в'яжуться з релігійно-історично-національними святами даного сезону. Восени організуються свята обжинок, видається книжки, пресу відзначається листопадові події, роковини героїзму Віри Бабенко та влаштовується інші імпреди, типові для звичаїв і подій осінніх днів. Зимом вшановується Андріївсько-Миколаївські традиції, багатство Різдвяних та Новорічних звичаїв, історичні події січневих днів, постаті: Ольги Басараб, Олени Теліги, Наталії Кобринської, Лесі Українки та інших героїнь чину та слова. Ідея свята жінки-героїні здійснювалась і була популярною у Відділах ОУК уже в другій половині сорокових років. Весняний цикл знаменний підкресленням Великодніх звичаїв, поклоном матерям, а літній, менш цікавий позначається опікою над літніми оселями, влаштовуванням фестинів.

Усі сезонні імпреди характеристичні різножанровими формами, як ось: акдемії, концерти, читання, доповіді, дискусійні вечори на теми політичних та культурних новин. Дуже популярними є товариські чайки, вечори пісень, вишивання, покази ноші, ярмарки печива, писання писанок та розвагові товариські гри. Слід відзначити, що у зміст культурно-освітньої праці входять теж виставки народного мистецтва, які часто влаштовується не тільки для українського глядача, але теж і для гостей - чужинців співгромадян Канади.

Основним завданням культурно-освітньої праці є національне виховання дітей та молоді. Для здійснення цього завдання проводиться читання виховних доповідей, які в останній каденції постачала Виховна Комісія СФУЕО на Канаду і ЦУ ОУК.

Дуже важливим завданням у загальній проблематиці діяльності ОУК була і зараз є справа ведення та організування дитячих дошкільних світлиць, які датуються в нашій Організації вже від сорокових років. Світлиці забирають багато уваги, їх популяризується в обіжниках, інструкціях, у журналі "Жіночий Світ". Деякі відділи ОУК активно допомагають в організації літніх осель та їх фінансуванні. Рідні Школи, Вищі Освітні Курси, Осередок Української Культури й Освіти завжди знаходять моральну та реальну допомогу від Відділів ОУК.

Багато енергії присвячує Центральна Управа та Відділи ОУК розбудові журналу "Жіночий Світ" головно його фінансовій базі, яка завдяки ідейности членок знаходить однодушне бажання продовжувати існування журналу. Журнал "Жіночий Світ" є трибуною проблем нашої Організації, речником її громадського

личчя. "Щіночий Світ" безперебійно другий десяток років зберігає своє творче існування. У журналі "Щіночий Світ" ЦУ веде "Куток розмов" із своїми відділами, дає перегляд актуальних справ, новин.

Тут слід згадати, що від початку зцентралізації відділів видавано впродовж п'яти років кожного тижня в газеті "Новий Шлях" сторінку під назвою "Щіночий Світ", у якій редаговано теж "Дитячий Куток".

Від січня 1950 року ця сторінка перетворилась на окремий місячний журнал для жінок. Тоді це був одинокий орган жіночої організації в Канаді.

Поруч згаданої сторінки і журналу "Щіночий Світ", велась теж скромна видавнича діяльність. Видано наступні книжки: О.Луговий - "Ольга Басараб" (драма), Т.К.Павличенко - "Віра Бабенко", М.Підгірянкa - "Мати Страдниця", О.Дзюнович - "На зов Києва", О.Звичайна - "Золотий потічок з голодного Харкова", Ю.Мулик-Луцик - "Духовий портрет Ольги Кобилянської", К.Антонович - "Український народний одяг",

Під час другої світової війни, щоб заповнити брак дитячої книжки, надруковано дитячі видання: "Кирило Кожем'яка", "Богданчик - Пустунчик", "Козак - Байда", "Ксеня і дванадцять місяців". Поважним виданням був альманах ОУК "На службі рідного народу".

Одним із найголовніших завдань Організації Українок Канади від самого початку її заснування було - допомагати визвольним змаганням України. Допомога ця проходила різними засобами, головнo базувалась поруч протестаційних віч збірковою акцією для УВО, ОУН, для інвалідів, політичних в'язнів, пошкоджених повеннями в Україні, пошкоджених паціфікаціями, для вдів, сиріт, жертв буревісних визвольних змагань. Особливо слід підкреслити спонтанну допомогу визвольним змаганням Карпатської України. До харитативної служби ОУК слід зачислити фінансування українського бєкpa в Лондоні, несення грошової допомоги українським інституціям в Україні.

Під час другої світової війни проведено велику допомогову акцію для скитальців. Харитативна праця згодом оформилась у Фонді Українського Золотого Хреста, що постав у 1939 році на 5-тій Крайовій Конференції ОУК. До цього часу Фонд УЗХ утримує патронати над школами, садками в Європі, допомагає хворим, убогим, сиротам, заслуженим громадянам, інвалідам, учасникам визвольних змагань та усім, хто цієї допомоги чекає. ОУК співпрацює і допомагає в різних акціях УНО, БО, КУК, Фонду Допомоги Українцям Канади.

Зв'язки та співпраця з іншими організаціями мають важливе значення для взаємної співдії і пропагандивного аспекту.

ЦУ ОУК є активним членом Комітету Українок Канади, Світової Федерації Українських Жіночих Організацій. Від 1947 р. ОУК є членом Національної Ради Жінок Канади. Багато відділів ОУК є членами місцевих Жіночих Рад. ЦУ ОУК завжди бере участь у з'їздах та нарадах загально-канадійських організацій, як ось: Канадійське Т-во Консументів, Канадійська Комісія для справ ЮНЕСКО, Рада Охорони Пляхів, Канадійська Виховна Рада. Наші делегатки брали участь у Міжнародній Жіночій Раді в Монреалі і Вашингтоні. Членство та участь у нарадах згаданих організацій об'єднує наших членок із співгромадянами різних національностей, що має велике значення для пропаганди української справи.

У системі УНО і БО Центральна Управа підтримує зв'язок із керівними органами згаданих організацій, навіязуючи постійну співпрацю в окремих акціях.

Дружній зв'язок затіснено з Українським Золотим Хрестом Америки.

В організаційній площині слід відзначити позитивний розвиток молодечих відділів ОУК.

Надіємось, що гармонійна праця в майбутньому буде міцнішати, а wraz із цим будуть прибувати нові, молоді сили в ряди ОУК і стануть поруч своїх старших посестер на службу рідному народові.

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Марія Солонинка
Голова ОЖЛВУ

ОБ'ЄДНАННЯ ЖІНОК ЛІГИ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ В КАНАДІ.

Організація відносно молода. Початок її сягає 1951 р. В цьому ж році в системі Ліги Визволення України почали творитися Жіночі Секції з повною автономією своєї діяльності. Жіночі Секції виявили активність своєю працею і здобули належний авторитет серед української спільноти в Канаді.

Це були часи після першого світового Конгресу жіночих організацій 1948 року, коли створено Світову Федерацію Українських Жіночих Організацій, що її очолила бл.п.О.Кисілевська. Кілька разів відбула вона в домі своєї доньки п-ні А.Ганківської засідання із членами управи тодішньої Жіночої Секції ЛВУ в Торонті в справі приступлення нашої організації до СФУЖО. Відтоді дається співпраця нашої організації із СФУЖО. Не будучи формальним членом СФУЖО, ми включалися в усі імпрези, що їх запланувало СФУЖО, як: 70-річчя жіночого руху, ювілейні відзначення Уляни Кравченко, святкування на пошану О.Кисілевської, свято героїнь та інші загальні імпрези.

Для повного організаційного оформлення Жіночих Секцій ЛВУ та їх пов'язання між собою за одним планом роботи створено Жіночу Референтуру при ГУ ЛВУ, як надрядне тіло над Жіночими Секціями ЛВУ. У склад її входили: п-ні М.Солонинка, Л.Вертипорох, І.Кривиньук та І.Дейчаківська. Незабаром Жіночі Секції ЛВУ оформилися в Об'єднання Жінок ЛВУ у самостійну жіночу організацію в системі ЛВУ. Сталося це на Крайовій Конференції ЛВУ в 1957 р. Після завершення внутрішнього організаційного процесу, ми були готові стати членами СФУЖО, щоби й своєю частиною праці спричинитися до ширшого розгорнення і поглиблення праці на жіночому відтинку у змаганнях до найвищої і дорогої нам усім мети до волі українського народу.

Під сучасну пору ОЖ ЛВУ налічує 22 Відділи в Канаді. Число членів у Відділах залежить від числа й стану укр.місцевих громад. Відділи ОЖ ЛВУ існують у Ванкувері, Віндзорі, Гамілтоні, Едмонтоні, Кінгстоні, Кіркленд-Лейку, Мон-треалі, Ст.Катеринс, Ст.Томас, Судбури, Форт-Вільям-Порт-Артурі, Веленді, Калгарах, Саскатуні, Вінніпезі, Ріджайні, Брадфорді, Ошаві, Нью-Торонті і Торонті. Діяльність організації керує вибрана на Крайовій Конференції ЛВУ Центральна ОЖ ЛВУ.

Як суспільно-політична організація Об'єднання Жінок ЛВУ включається в усі імпрези політичного характеру, що їх організовує Ліга Визволення України. Крім того, самостійно влаштовує ширші сходи, доповіді й концерти для загалу, якто: свято героїнь, академія на честь "500", свято Л.Українки, О.Коби-

дитячої тощо.

Основну увагу в праці покладено на виховну ділянку, маючи на увазі виховання в національному дусі дітей і молоді. Члени ОЖ ЛВУ є виховниками в молодечій організації Ю-СУМ, учительками рідних шкіл при СУМ, членами батьківських комітетів. А в усіх місцевостях, де відбуваються літні таборювання Ю-СУМ, багато праці виконують члени ОЖ ЛВУ.

Окрему увагу звернено на виховання дошкільної дітвори. Для них організовано дитячі садки при окремих відділах, ми мали за час існування цілоденні дитячі садки та літні оселі. Тепер ведемо дитячі світлички. Від довшого часу вони існують у Торонті, Вінніпезі, Монреалі й Ст.Кетеринсі. Потребу існування таких світличок наголошуємо в обіжниках і листах Централі ОЖ ЛВУ. Для дітвори влаштовується забави, Свят-Миколаївські й Різдвяні імпрези.

На відтинку культосвітньої діяльності щомісячні сходи членів з доповідями й дискусійні вечори мають на меті підняти освітній рівень нашого жіноцтва й ввести його в коло громадської й політичної праці. Відділи влаштовують також імпрези товариського характеру свячене, просфори, чайні вечори. Серед деяких відділів ОЖ ЛВУ прийнявся звичай в зимовому сезоні відбувати спільні вечірні зустрічі (вечерниці) на яких вишивають сукні для себе, дітей своїх, строї, скатерті тощо. Це вже досить довго практикують Судбури і Гамільтон. Майже всі відділи час-до-часу влаштовують виставки народного мистецтва, навчають молодь писати писемки.

У центрі уваги наших відділів є притаманна нашій жінці суспільно-харитативна праця. Поодинокі відділи мають постійні патронати над рідними школами в Куфштайні і Зальцбургу. Зокрема, під постійною опікою нашої організації є родини, поодинокі особи-студенти в Європі. Допомагаємо жіночій організації в Бельгії. Незалежно від цього місцеві відділи ОЖ ЛВУ в Канаді допомагають хворим у шпиталях і старшим особам. Члени ОЖ, крім вкладу праці, ще своїми пожертвами спричиняються до розбудови ділянки суспільної роботи.

Більшість відділів ОЖ ЛВУ є співласниками домівок ЛВУ і, як такі, спричиняються великою мірою до сплатування боргів і закупів обстановки. Централь ОЖ ЛВУ є в постійному зв'язку з відділами ОЖ через обіжники, листи, а в міру потреби відбуваються виїзди референток до відділів ОЖ. Між Крайовими Конференціями відбуваються провінційні, окружні наради. Цього року відбулися окружні наради в Кіченері, в Ст.Кетеринсі, в Судбурах і провінційна нарада в Торонті. На початку наступного року відбудеться 3-й Відділів ОЖ ЛВУ Західної Канади.

Централь ОЖ видає Жіночу Сторінку в "Гомоні України". На ній вміщає статті на жіночі й виховні теми та хроніку з діяльності відділів ОЖ ЛВУ, яка допомагає нам робити підсумки праці окремих відділів ОЖ ЛВУ.

На зовнішньому відтинку деякі відділи мають зв'язки з високопоставленими людьми чужомовного світу. Відділи включаються активно в працю по лінії АБН, колюпортують кореспонденції АБН і "Юкрейнісн Рев"ю", ведуть інформаційну роботу для української справи, з нагоди свят героїні чи інших святкують організують радіо пересилання відділи у Вінніпег, Судбури, Ст.Кетеринс.

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Наталя Когуська

СОЮЗ УКРАЇНОК КАНАДИ.

Серед зорганізованого українського суспільства в Канаді Союз Українок Канади займає одно з поважних місць. Велику частину своєї праці організація вложила в розбудову українського життя в Канаді і виявила себе в загально-канадійському житті. Головним девізом організації було служити українській справі. Це служіння стало ідеалом українського жіноцтва, згуртованого в Союзі Українок Канади.

Цього року Союз Українок Канади почав 38-мий рік своєї діяльності. За всі ці роки безперервної праці трудно охопити навіть побіжно всі досягнення організації і дати суцільний образ її діяльності як у минулому, так і сьогодні.

Офіційно Союз Українок Канади оформив себе ідеологічно в центральну організацію 1926-го року в м.грудні на з'їзді Інституту Петра Могили в Саскатуні. Початки організації сягають далеко глибше, в піонерські часи, коли жіноцтво на місцях почало працювати при Українських Народних Домах або Читальнях Просвіти, що були першими народними інституціями, а потім працювало при церквах, не міняючи характеру праці світської організації. І коли на першому з'їзді Союзу було сцентралізовано сім відділів, то в своє десятиліття організація начислювала поверх ста відділів, а тепер має повних 150 в таких провінціях: Бритіш Колумбія, Алберта, Саскачеван, Манітоба, Онтаріо і Квебек.

Сцентралізовані жіночі товариства відділи Союзу Українок Канади мали змогу повести ширшу працю в усіх ділянках за вказівками проводу. Головніші галузі праці Союзу Українок такі: виховна праця, тобто опіка над рідною школою, недільною школою, організуванням молоді, над літніми оселями, драматичними гуртками, освітніми сходинами для членства з доповідями на різні теми. Союз Українок Канади перший почав святкувати День Матері, надаючи йому національно-виховного характеру.

В культурно-освітній ділянці відбуваються академії в роковини видатних жінок України, Свято Книжки, День Подяки, спільні читання, дискусії. В організаційній ділянці з'їзди, окружні, провінційні, головні. В харитативній в передвоєнні часи була організована фінансова допомога Рідній Школі в Галичині, інвалідам, сиротинцям, видавництвам для поширення в Канаді "Жіночої Долі", "Нової Хати", "Жінки". Підчас війни допомога Ользі Петлюровій, Фондові Допомоги, дитячим садочкам на еміграції. В Канаді - Червоному Хрестові, Інститутіві Сліпих та іншим.

Зв'язки Союзу Українок Канади: організація входить у склад Канадійської Національної Жіночої Ради, а кілька членок Союзу Українок займають поважні позиції в проводі цієї Ради. Перед війною Союз Українок Канади був членом Світового Союзу Українок, а в складі Комітету Українок Канади, співпрацює з Організацією Канадійських Консументів, бере участь у конференціях, конференціях як крайового, так і міжнародного характеру.

Українське народне мистецтво було одною з більших ланок діяльності Союзу. Влаштовано було сотки виставок, а також ми брали участь у канадійських виставках з українськими вишивками. Співпрацюємо з Канадійським Товариством Ручних Робіт. Головний Музей Союзу Українок Канади знаходиться в Саскатуні. В його збірці є народні строї, вишивки, тканини інш. Чотири музейних філій є: в Ванкувері, Едмонтоні, Вінніпегу, Торонті. Вони мають

поважні збірки головно убрань, зібраних серед перших українських поселенців.

Видання Союзу Українок: В роковини 70-ліття жіночого руху створено було фундацію ім.Наталії Кобринської в видавничих цілях. Заходами Союзу появились такі публікації: Збірник "В День Матері", "Наші визначні жінки Софії Русової", "На сторожі культури", "Мистецькі скарби українських вишивок", С.Стечишин, "Три силуетки" Леонія Білецького, "10-ліття Союзу Українок Канади", "Українські вишивки, взори і стіби" А.Рудик, "Чверть століття на громадській ниві" Н.Когуська (ювілейна книга), а минулого року видано "Українська жінка в хореографії" - Марії Пастернакової. Крім того, за всі роки існування видано сотки різних рефератів, програм на різні свята (це останнє вже на циклостилї). Офіційним органом Союзу була сторінка в "Українським Голосі", тепер виходить уже п'ятий рік журнал місячник "Промінь". На 32-ох його сторінках знаходить свою відбитку діяльність і завдання нашої організації, проблематика культурна, зокрема виховна, література, відділ для дітей, інформація про культурні події в Канаді та ЗДА. Для англомовних членок є 4 сторінки в англійській мові.

Союз Українок Канади є самостійною організацією. Входить він щоправду у склад Союзу Українців Самостійників на базі федерації і є пов'язаний з ним ідеологічно, але адміністративно він незалежний. Висловлена думка пані Л.Вертипорох в "Овиді", що Союз Українок є "жіноча секція СУС" помилкова, бо СУС оформився рік пізніше - 1927 р., тоді коли Союз Українок Канади постав 1926 р.

Центральна Управа Союзу Українок Канади була досі в кількох більших осередках - Саскатуні, Вінніпегу, Едмонтоні, а тепер знаходиться в Торонто - Гемілтоні. Канцелярія організації міститься в Гемілтоні.

Організацію Союзу Українок Канади очолює зараз Голова пані Анна Токарик. Головами Союзу Українок Канади за час його 38-літнього існування були: Ольга Свистун, Савеля Стечишин, Дарія Яндова, Марія Ткачук, Анастасія Рурик, Наталя Когуська, Ольга Войценко, Катерина Міськів, Софія Василишин, Стефанія Пауш.

1) Виходить під редакцією п.Наталі Когуської.
Редакція "У. в С."

xxxxxxxxxxxxxx

Евгенія Ситник
Заст.Голови КУК

ДЕЩО ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ "КОМІТЕТУ УКРАЇНОК КАНАДИ" У 20-ЛІТТЯ ЙОГО ІСНУВАННЯ.

На початку поселення української іміграції в Канаді наше жіноцтво організувалось при церквах, народніх домах, читальнях і кожна з цих жіночих організацій жила одним, збігом часу організувались вони під проводом своїх Централь, і так постали: Союз Українок Канади (СУК), Організація Українок Канади (ОУК) і Ліга Українських Католицьких Жінок (ЛУКЖ).

Кожна з наведених організацій вела й веде корисну і гарну працю. В центрі українського життя у Вінніпезі зродилась думка об'єднати місцеві всі жіночі організації. Основу для цього об'єднання поклало перше Канад.Укр. Жіноцтво, відтак цю працю продовжувала Жіноча Рада.

Ця об'єднана праця тривала понад 10 років, а відтак заходом усіх трьох вище згаданих Центральних Жіночих Організацій в 1944 р. зорганізовано Домініальну Управу Комітету Українок Канади з осідком у Вінніпезі. Потім Домініальна Управа Жін. КУК-у організувала відділи по всіх більших містах Канади.

Коли ж почала прибувати до Канади нова еміграція, тоді, після 15 років існування Жіночого КУК-у в 1959 р. вступила в ряди Жін. КУК-у четверта жіноча організація - Об'єднання Жінок Ліги Визволення України, (ОЖЛВУ) і тепер Комітет Українок Канади репрезентує 4 домініального характеру організації, а саме: СУК, ОУК, ЛУКЖ, і ОЖЛВУ.

Завданням КУК є:

1. Виступати з'єднано у важливих і спільних нам українських справах.
2. Знайомити наших співгромадян з українськими справами, бажаннями та потребами визволення України.
3. Координувати працю українських жіночих організацій у спільних діях як суспільно-громадській і культурно-освітній та плекати духа єдності серед українського жіноцтва.
4. Співпрацювати і помагати Комітетові Українців Канади в його завданнях.

Цю з'єднану працю Жіночий КУК веде вже протягом 20 років свого існування. До Домініальної Управи Жіночого КУК-у входять представниці від 4 Центральних Жіночих Організацій і спільно планують і координують працю а відділи КУК переводять її в життя.

Напрямні праці подається через обіжники й листи. Домініальна Управа виготовляє матеріали: реферати, програми спільних свят, подає до преси новинки, відозви, скликає Домініальні Конференції Жін. КУК-у, постійно розвиває свою діяльність, відповідно до вимог часу і стану українського народу як у вільному світі, так і на рідних землях. Цю всю свою працю Жін. КУК веде в порозумінні з Комітетом Українців Канади.

Допомогова діяльність: На початках Жін. КУК помагав матеріально і морально нашим емігрантам з Рідних Земель. Допомога подавалась ліками, харчами, одягом. Відділи наші перебирали патронати над Рідними Школами, садочками на скитанні.

Проводили боротьбу проти примусової репатріації, закликаючи жіноцтво демократичного світу до інтервенції в справі переселення їх у вільні країни.

Коли ж наші рідні почали переселятись до Канади, то Жін. КУК повів акцію допомоги у формі опіки, порад, улаштування їх на працю, інтервенцій і т.п. Заслуженим діячам, які на схилі своїх літ опинились у невідрадному становищі, дали ми окрему допомогу.

Громадська діяльність, Жін. КУК організовував національні свята, як то 100-ліття народження Кобринської, 100-ліття народження О.Кобилянської, 75-ліття Жіночого Руху, 50-ліття смерті Лесі Українки, Свято Героїні та ін. Брав він активну участь у Шевченківському здвизі, святі Франка, 80-ліття Канади та ін. допомагає при влаштуванні зустрічей з визначними українськими громадськими й політичними діячами та визначними впливовими державними мужами Канади. Зокрема Жін. КУК займався влаштуванням віч і зустрічей для визначних укр. діячок а саме: О.Лотоцької, О.Кисілевської, А.Дорошенко, І.Павликовської, А.Франко-Ключко, М.Бек та інших.

Репрезентація: Жін. КУК виконує велику пропагандивну роботу, бо нав'язує

зав контакт і співпрацю із загальними Канадійськими жіночими організаціями, у висліді чого наші відділи стають членами місцевих Жіночих Рад і беруть живу участь в їхніх акціях.

Наші відділи працюють у департаментах Громадянства та Еміграції, беруть і брали участь у комітетах, де не раз ставили питання про потребу переселення українців скитальців з Європи й ін. країн.

Заходами відділів улаштовується виставки мистецтва, доповіді про Україну та ведеться інформативна праця про потребу нашого визволення.

Дом.Управа як і відділи, старається нав'язувати завжди контакт з визначними чужинцями і впливовими суспільно-громадськими діячками, маючи на увазі завжди українську справу.

Одна із важливіших зустрічей була з дружиною прем'єра Канади Діфенбекера. Для неї Дом. Управа влаштувала гостину-зустріч, на яку було запрошено чільне жіноцтво - посолки-радні міста та ін. Темою зустрічі була "Українка на Рідних Землях". Тепер Дом.Управа докладє зусиль, щоби довести сталой телевізійной передачі дитячої української програми в Канаді. Підготовляє книжку про Лесю Українку - переклад найкращих її творів англійською мовою з висвітленням значення Лесі Українки для світової літератури. Переклади творів Л.Українки на англійську мову вже готові. Монографію обіцяв проф. Біда викінчити з кінцем квітня, а вступ до цієї англійської праці про Л.Українку напише проф. Смаль-Стоцький. Віримо, що це буде справді цінна публікація та гордість українського жіноцтва Канади.

У святкуванні 150-ліття народження Шевченка жіноцтво візьме організовану участь. Беремо участь у змаганні визнання введення української мови й літератури в публічних школах Канади - з цією метою шлемо свої меморіали.

Так у скороченні виглядає діяльність Комітету Українок Канади. Ми українки Канади, радіємо, що понад 20 років ведемо нашу працю у взаємному порозумінні та спільно виступаємо, як жіноцтво одної нації, в обороні свого поневоленого народу.

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Виправлення помилки.

При переліку організацій членів СФУЖО, у статті п.Др.Н.Пазуняк "Ідея і діяльність СФУЖО", вміщеній у I-му числі нашого бюлетеня за жовтень 1963 р. пропущено помилково Організацію Українських Жінок у Великій Британії.

За цю прикру помилку дуже перепрошуємо Управу й Членок ОУЖ ВБ.

Редакція.

Гросимо читачок, які одержали перше число "Українки в Світі", а не бажать її складати, чи затримувати в себе, звернути на адресу адміністрації "Українки в Світі", за що згори дуже дякуємо.

Адміністрація
"Українки в Світі"

П О Д Я К А.

Щиро подяку за приєднання нових передплатниць "Українки в Світі" складаємо п.Осипі Грабовенській, Голові 43. Відділу Союзу Українок Америки в Філадельфії (13 передплатниць) і п.Марії Білозор, Пресовій Референтці 71. Відділу СУА в Нью Джерси (5 передплатниць), п. Анні Якімішак Сек. Ліги Українських Католицьких Жінок Канади в Вінніпегу (8 передплатниць). П. М. Солонинка, Голові ОУЛВУ (7 передплатниць, до попередніх 18, разом 25)

Усіх шановних передплатниць повідомляємо, що висилку бюлетеня зачинаємо від I-го числа 1964 р. (за перший квартал). Числа за минулий, 1963 рік, на жаль, вичерпані.

П Р Е С О В И Й Ф О Н Д.

Дальші пожертви на Пресовий Фонд "Українки в Світі" зложили:

Ковальська Олександра, Торонто	3.00
Ковальчук М.Й. Торонто	3.00
Менцінська Марія, Перт-Австралія	2.00
Небелжук Надія, Саскатун	1.00
Слободян Марія, Торонто	1.00
Мосійчук Зеновія	1.00
Єнсен Е.	1.00

Усім Шановним жертводавцям щиро дякуємо.

Адміністрація.

ЧЛЕНКИ ПРИХИЛЬНИЦІ.

СФУЛО є речником українського жіночого руху на чужині і має далекосяглі завдання. Членки-прихильниці допомагають ці завдання здійснювати.

Просимо Вас стати членкою -прихильницею СФУЛО.

Зголошення і вкладку приймає канцелярія СФУЛО в Філадельфії:
WFUWO - 4936 N. 13-th. Str. Philadelphia, Pa. 19141. U.S.A.

або фінансова Комісія СФУЛО в Торонті:

Mrs. Maria MUDRYK - 462 Roncevalles Ave. Toronto, Ont. з допискою; для фінан.Комісії СФУЛО.

Організаційна Референтка СФУЛО.

У К Р А Ї Н К А В С В І Т І

Бюлетень Світової Федерації Українських Жіночих Організацій

Виходить квартално

Видає Пресова Референтура, редагує Колегія у складі: Л.Бурачинська, О.Грабовенська, О.Генгало, др.Н.Пазуняк, І.Пеленська (Редактор), Н.Скочилас, М.Стратієнко (мовний Редактор).

Адреса Редакції й Адміністрації

"Українка в Світі"
4936 Н.13-та вулиця
Філадельфія, Па.19141
З.Д.А.

"Ukrainian Woman in The World"
4936 N.13th.Street
Philadelphia, Pa.19141
U.S.A.

Річна передплата 1.00 доляр, ціна одного числа 25 центів.

З М І С Т.

	Стор.
I. Культ невимірушого (1924 - 1964)	I
2. Суспільно - громадська праця Ольги Басараб	Олена Залізник 2
3. Студійні Дні СФУЖО	др.Наталія Пазуняк4
4. Перед Конгресом Міжнарод. Жін.Союзу	Лідія Бурачинська 8
5. Дещо з історії та діяльності Ліги Українських Католицьких Жінок Канади	Ярослава Винницька.....9
6. Організація Українок Канади	Ярослава Зорич 12
7. Об'єднання Жінок Ліги Визволення України	Марія Солонинка..... 14
8. Союз Українок Канади	Наталя Когуська 16
9. Дещо про діяльність Комітету Українок Канади	Евгенія Ситник..... 17
10. Виправлення помилки	19
11. Годянка - Пресовий Фонд	20